

gemeente
TEYLINGEN

Uitvoeringsnota toegankelijkheid openbare ruimte

30 april 2020

Samenvatting

Deze uitvoeringsnota gaat over de toegankelijkheid van de openbare ruimte. In een toegankelijke openbare ruimte kunnen mensen zonder en met (tijdelijke) beperkingen zich veilig en zonder problemen naar behoefte verplaatsen en deelnemen aan het maatschappelijke verkeer. In deze nota gaat het niet alleen over de inrichting van de looproutes, maar bijvoorbeeld ook over parkeren en de inrichting van de bushaltes en over educatie en gedragsbeïnvloeding.

Aanleiding & doel van de nota

In de eerste plaats zorgt de toenemende vergrijzing er voor dat de noodzaak groeit om de openbare ruimte toegankelijker te maken. Ouderen blijven bovendien langer mobiel (al dan niet gebruikmakend van hulpmiddelen). Verder heeft Nederland op 14 juli 2016 het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking (IVRPH) officieel bekrachtigd. Met het ondertekenen van het verdrag neemt de overheid de verplichting op zich om maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving kunnen deelnemen.

Het doel van deze uitvoeringsnota Toegankelijkheid Openbare Ruimte is om inzichtelijk te maken hoe we de toegankelijkheid van de openbare ruimte structureel borgen in onze gemeente. Dat doen we niet door het éénmaal in de vier jaar te benoemen bij het opstellen van een beleidsplan, maar door er continu mee bezig te zijn.

Onze ambitie is het zorgen voor een toegankelijke openbare ruimte in de gemeente Teylingen, zodat mensen met een (tijdelijke) beperking volwaardig kunnen participeren in de samenleving. Ook draagt het verbeteren van de toegankelijkheid bij aan de zelfredzaamheid van mensen met een beperking.

Toegankelijkheidsrichtlijnen

Voor het (her)inrichten van de openbare ruimte bij nieuwbouw, beheer en onderhoudsprojecten gebruikt de gemeente de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Daarin staan meerdere eisen die betrekking hebben op de toegankelijkheid van voetpaden, bushaltes, etc. Ook in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) van de gemeente Teylingen staan richtlijnen rond toegankelijkheid.

Inzichten in knelpunten

Als gemeente krijgen we op verschillende manieren inzicht in eventuele knelpunten in de buitenruimte. Zo kunnen inwoners deze melden, bij voorkeur door gebruik te maken van Fixi, maar ook door te bellen, mailen of chatten met de gemeente. Daarnaast zijn de collega's van de buitendienst dagelijks in de wijken aanwezig en signaleren zij proactief mogelijke knelpunten. Bovendien is er in 2016 een participatietraject geweest waarbij inwoners hun input ten aanzien van de toegankelijkheid van de buitenruimte konden melden.

Maatregelen

Op verschillende manieren zorgen we ervoor dat we in Teylingen een toegankelijke openbare ruimte creëren. Zo komt het onderwerp terug in verschillende beleidsplannen, zoals het beleid straatmeubilair, de centrumvisie en het uitstallingsbeleid. Daarnaast wordt er gehandhaafd op bijvoorbeeld foutparkeren en overhangend groen. En verder zijn we voornemens om jaarlijks een themasessie 'toegankelijkheid openbare ruimte' te organiseren, waarin we in gesprek gaan met belangengroepen en gezamenlijk een schouw uitvoeren van de openbare ruimte.

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	4
1.1 Wat is toegankelijkheid?	4
1.2 Voor welke doelgroepen is toegankelijkheid bedoeld?	4
1.3 Toegankelijkheid vraagt ook om een andere houding en mentaliteit.....	5
1.4 Afbakening Nota	5
1.5 Waarom een Uitvoeringsnota Toegankelijkheid openbare ruimte?	5
1.6 Doel nota	6
1.7 Opzet nota	6
2 Toegankelijkheidsrichtlijnen voor ontwerpen.....	7
2.1 Inleiding	7
2.2 Toegankelijkheidsrichtlijnen CROW	7
2.3 Routegeleiding.....	9
2.4 Parkeren	9
3 Inzicht in knelpunten	11
3.1 Inleiding	11
3.2 Inzichten vanuit participatietraject met inwoners	11
3.3 Inzichten vanuit Fixi	11
3.4 Inzichten vanuit buitendienst.....	11
3.5 Algemene knelpunten	11
4 Maatregelen	13
4.1 Inleiding	13
4.2 Beleid	13
4.3 Handhaving.....	13
4.4 Jaarlijkse themasessie ‘toegankelijkheid openbare ruimte’	14
4.5 Educatie en gedragsbeïnvloeding.....	14
4.6 (Openbare) gebouwen	14

Bijlagen

1 Afsprakenlijst toegankelijkheid stembureaus

1 Inleiding

1.1 Wat is toegankelijkheid?

Deze nota gaat over de toegankelijkheid van de openbare ruimte in de gemeente Teylingen. Onder de openbare ruimte verstaan we de ruimte die voor iedereen toegankelijk is en niet door een bepaalde groep of individu kan worden toegeëigend. En wat is toegankelijkheid eigenlijk? Wat toegankelijkheid precies is, ervaart u het beste als u op pad gaat met iemand met een beperking. Stelt u zich voor dat u op pad gaat met iemand die is gebonden aan een rolstoel. Diegene wil vanuit zijn of haar woonlocatie naar het centrum om daar te winkelen. Op de route vanuit huis naar het centrum komt u allerlei lastige situaties tegen. Hoe komen we met de rolstoel veilig het verhoogde trottoir af zonder om te vallen? Hoe steken we de drukke weg op een veilige manier over? Hoe kunnen we die tegemoetkomende moeder met kinderwagen op een veilige manier passeren op het trottoir? Bij de toegankelijkheid van de openbare ruimte gaat het over deze vragen.

Toegankelijkheid is als volgt te omschrijven: “In een toegankelijke openbare ruimte kunnen mensen zonder en met (tijdelijke) beperkingen zich veilig en zonder problemen naar behoefte verplaatsen en deelnemen aan het maatschappelijke verkeer”.

“Een toegankelijke openbare ruimte is een belangrijk voorwaarde voor mensen met een (tijdelijke) beperking om te kunnen participeren in de samenleving.”

1.2 Voor welke doelgroepen is toegankelijkheid bedoeld?

Er zijn verschillende type beperkingen te onderscheiden die ook verschillende eisen stellen aan de toegankelijkheid van de openbare ruimte. De volgende doelgroepen zijn te onderscheiden:

- Mensen met een motorische beperking (er zijn circa 1,75 miljoen mensen in Nederland met een beperkte of geen loopfunctie)
- Mensen met een visuele beperking (er zijn in Nederland meer dan 300.000 slechtzienden en ongeveer 16.000 mensen zijn blind)
- Mensen met een auditieve beperking (er zijn ongeveer 1,5 miljoen mensen in Nederland met een verminderd gehoor)
- Mensen met een tijdelijke beperking (hierbij gaat het bijvoorbeeld om mensen met een blessure, mensen met een kinderwagen of mensen met een reiskoffer/bagage).

De verschillende doelgroepen stellen allen hun eigen eisen aan de inrichting van de openbare ruimte. Deze eisen kunnen ook tegengesteld zijn. Zo heeft een persoon met een visuele beperking behoefte aan een stoeprand ter oriëntatie, terwijl dit voor een rolstoelgebruiker juist een obstakel kan vormen. Het is daarom essentieel elke situatie apart te beoordelen op basis van de individuele en gemeenschappelijke behoeften en het afwegen van de voor- en nadelen. Het is essentieel om in elke situatie maatwerk te leveren.

Toegankelijkheid is niet alleen van belang voor mensen met een beperking, maar voor álle burgers. Iedereen is gebaat bij een toegankelijke openbare ruimte, zodat men zich comfortabel, vlot en veilig kan verplaatsen.

1.3 Toegankelijkheid vraagt ook om een andere houding en mentaliteit

Vooraf is het belangrijk om te onderstrepen dat de Nota Toegankelijkheid openbare ruimte niet alleen gaat over fysieke maatregelen. Toegankelijkheid gaat verder dan de aanleg van een toegankelijke op- en afrit en de aanleg van een geleidelijn. Het vraagt ook om een andere houding en mentaliteit, om respect en begrip, maar ook om het gebruiken van je gezonde verstand en het stimuleren van de zelfredzaamheid van inwoners door onder andere familie en hulpverlenende instanties. Het gaat erom hoe mensen met een beperking worden bejegend en om goede informatie over toegankelijkheid. Dit begint uiteraard bij de gemeentelijke organisatie zelf, maar ook bij haar (maatschappelijke) partners en de inwoners van de gemeente Teylingen.

1.4 Afbakening Nota

Deze nota gaat over de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Dit betreft niet alleen de inrichting van de looproutes, maar ook routegeleiding, parkeren en de inrichting van de bushaltes en treinstations. Het gaat verder dan alleen fysieke maatregelen, maar ook over educatie en gedragsbeïnvloeding. Ook wordt ingegaan op de toegankelijkheid van de (openbare) gebouwen. In een aparte paragraaf wordt beschreven hoe de toegankelijkheid van (openbare) gebouwen is geborgd in wetgeving en welke rol de gemeente vervult in het bevorderen van de toegankelijkheid van (openbare) gebouwen.

Hoewel deze nota zich richt op de toegankelijkheid van de openbare ruimte zet de gemeente zich breed in om toegankelijkheid te bevorderen via bijvoorbeeld het sociale domein.

1.5 Waarom een Uitvoeringsnota Toegankelijkheid openbare ruimte?

Vergrijzing

In de eerste plaats zorgt de toenemende vergrijzing ervoor dat de noodzaak groeit om de openbare ruimte toegankelijker te maken. Ouderen blijven langer mobiel (al dan niet gebruikmakend van hulpmiddelen) en het is de ambitie dat ouderen zo lang mogelijk thuis blijven wonen. Een toegankelijke openbare ruimte is een voorwaarde om volwaardig te kunnen participeren in de samenleving.

VN-verdrag en wetgeving

Op 14 juli 2016 heeft Nederland het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking (IVRPH) officieel bekrachtigd. In het VN-verdrag voor rechten van mensen met een beperking staat onder andere dat personen met een beperking toegang moeten hebben tot de fysieke omgeving en tot vervoer in zowel stedelijke als landelijke gebieden. Het College voor de Rechten van de Mens houdt toezicht op naleving en implementatie van het verdrag. Met het ondertekenen van het verdrag neemt de overheid de verplichting op zich om maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat mensen met een beperking zo zelfstandig mogelijk aan de samenleving kunnen deelnemen.

Eerder dit jaar is door de gemeenteraad vastgesteld dat Teylingen gaat voldoen aan de vereisten uit het VN-verdrag handicap, door bij nieuw op te stellen beleid de doelstellingen van het verdrag expliciet mee te nemen in plaats van door het opstellen van apart inclusiebeleid. Daarnaast zal er beleidsmatig aandacht worden besteed aan inclusiebeleid in de op te stellen Omgevingsvisie.

1.6 Doel nota

Het doel van deze nota Toegankelijkheid Openbare Ruimte is om inzichtelijke te maken hoe we de toegankelijkheid van de openbare ruimte structureel borgen in onze gemeente. Dat doen we niet door het éénmaal in de vier jaar mee te nemen bij het opstellen van een beleidsplan, maar door er continu mee bezig te zijn.

Onze ambitie is het zorgen voor een toegankelijke openbare ruimte in de gemeente Teylingen, zodat mensen met een (tijdelijke) beperking volwaardig kunnen participeren in de samenleving. Ook draagt het verbeteren van de toegankelijkheid bij aan de zelfredzaamheid van mensen met een beperking en bijvoorbeeld ook van ouderen. Zo zijn zij in staat om bijvoorbeeld zelf naar het winkelcentrum te lopen om boodschappen te doen. Dit is ook in lijn met het programma Zorgpact en het woonprogramma Teylingen 2020-2024 dat momenteel in ontwikkeling is. In beide programma's wordt ernaar gestreefd om ouderen en mensen met een zorgvraag zo lang mogelijk zelfstandig in de eigen wijk te laten wonen.

Door in te zetten op goede toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen met een beperking wordt tevens het lopen voor mensen zonder een beperking vergroot, doordat er aantrekkelijke, comfortabele en veilige looproutes worden gerealiseerd. Lopen biedt veel voordelen:

- Fysieke gezondheidsvoordelen (incl. tegengaan overgewicht) door lichamelijke inspanning en psychische gezondheidsvoordelen (verlaging stress)
- Lopen kan een sociale activiteit zijn, bijvoorbeeld twee ouderen die een rondje lopen
- Lopen is een verkeersveilige wijze van verplaatsen
- Bijdrage aan het milieu (geen uitstoot)
- Investeringskosten aan infrastructuur zijn relatief laag en het ruimtebeslag is beperkter ten opzichte van infrastructuur voor de auto

1.7 Opzet nota

Bij het optimaliseren van de toegankelijkheid van de openbare ruimte maken we onderscheid tussen een nieuwe situatie (bijvoorbeeld de bouw van een woonwijk) en bestaande situaties. Voor nieuwe situaties passen wij de toegankelijkheidsrichtlijnen uit de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) toe. In de LIOR staan praktische eisen ten aanzien van ontwikkelingen in de openbare ruimte met een civieltechnische component. Deze toegankelijkheidsrichtlijnen zijn in hoofdstuk 2 kort beschreven. Voor bestaande situaties geldt dat we via diverse kanalen inzicht krijgen in mogelijke knelpunten. In hoofdstuk 3 worden deze kanalen beschreven. In hoofdstuk 4 is te lezen welke maatregelen (kunnen) worden ingezet om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren.

2 Toegankelijkheidsrichtlijnen voor ontwerpen

2.1 Inleiding

Bij een ruimtelijke ontwikkeling heeft de gemeente een (meer) regisserende rol of een faciliterende rol. Echter in beide gevallen is er sprake van een ontwerpproces, waarbij de gemeente zelf het ontwerp maakt of een begeleidende/toetsende rol heeft. Het is essentieel dat de integrale toegankelijkheid van de openbare ruimte is gewaarborgd in het ontwerp(proces). Hiertoe is het nodig om vastgestelde ontwerprichtlijnen te hebben om als gemeente een toegankelijk ontwerp van de openbare ruimte te maken of als beleidskader om plannen van ontwikkelaars op te toetsen.

Voor het (her)inrichten van de openbare ruimte bij nieuwbouw, beheer en onderhoudsprojecten gebruikt de gemeente de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR). Daarin staat onder andere een aantal zaken die betrekking hebben op voetpaden en mindervaliden. Ook in het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan (GVVP) van de gemeente Teylingen staan richtlijnen rond toegankelijkheid.

2.2 Toegankelijkheidsrichtlijnen CROW

De actuele landelijke richtlijnen voor een toegankelijke openbare ruimte zijn vastgelegd in de CROW-publicatie 'Richtlijn toegankelijkheid voor het inrichten van looproutes, bushaltes, parkeerplaatsen en reis- en routeinformatie' (Van de Vrugt, Schouwenaar & Pietersen, 2014). Het CROW is een onafhankelijke landelijke kennisorganisatie op het gebied van infrastructuur, openbare ruimte en verkeer en vervoer. Op basis van de CROW-richtlijnen zijn de gemeentelijke richtlijnen bepaald en is aangegeven als wordt afgeweken van de landelijke CROW-richtlijnen. Bij de uitleg en onderbouwing van de richtlijnen is gebruik gemaakt van de tekst uit de CROW-publicatie (2014).

2.2.1 Gebiedsgerichte uitwerking

In de CROW-publicatie is de openbare ruimte verdeeld in meerdere gebiedstypen.

- Woongebieden

In een woongebied is van belang om bij de (her)inrichting het trottoir toegankelijk te maken voor mensen met een kinderwagen, rolstoelgebruikers, mensen met een scootmobiel, gearmd lopende mensen en mensen die hulpmiddelen nodig hebben zich te kunnen verplaatsen.

- Winkelcentra

In een winkelgebied is de hoeveelheid voetgangers groter dan in de woonwijken. Daarnaast heeft winkelend publiek vaak tassen of wagentjes bij zich en is het loopgedrag anders. Er zijn vaak grote tempoverschillen, mensen bewegen zich in verschillende richtingen en ze maken onverwachte bewegingen of staan ineens stil. In een winkelgebied gebruiken ondernemers de openbare ruimte om reclame te maken, koopwaar aan te bieden of om terrassen uit te stallen. Ook fietsen worden er geparkeerd. Al deze objecten misbruiken vaak de ruimte die bedoeld is voor voetgangers.

- Bedrijventerrein

Een bedrijventerrein of bedrijvenpark is een gebied dat in eerste instantie bedoeld is voor de vestiging van (commerciële) bedrijven. Voetpaden worden niet altijd aangelegd, maar op basis van de (verwachte) behoefte.

- Parken en natuurgebieden

In parken en natuurgebieden wordt gerecreëerd. Bij het ontwerp van parken en plantsoenen is het over het algemeen goed mogelijk een goede toegankelijkheid voor iedereen te waarborgen. Een beperkte toegankelijkheid is vaak inherent aan de aard van natuurgebieden.

2.2.2 Richtlijnen loop- en fietsroutes

In de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte wordt verwezen naar CROW-richtlijnen voor toegankelijke loop- en fietsroutes, deze richtlijnen hebben betrekking op:

- Vrije breedte looproute: Mensen hebben een bepaalde ruimte nodig om zich te kunnen verplaatsen. De benodigde ruimte is afhankelijk van de lichaamsbouw, benodigde hulpmiddelen, spullen die mensen bij zich hebben en intensiteit waarmee ze elkaar passeren. Voor een ongehinderde verplaatsing is een obstakelvrije looproute noodzakelijk. Voor winkelstraten gelden specifieke richtlijnen voor de vrije breedte gebaseerd op de intensiteit.

- Vrije hoogte looproute: Een looproute moet een vrije hoogte hebben, zodat niemand hoeft te bukken of de neiging heeft om te bukken. Ook lange mensen moeten zich goed kunnen voortbewegen.

- Vrije draai/manoeuvrerruimte: Rolstoelen en scootmobielen hebben ruimte nodig om te kunnen keren en te manoeuvreren. De minimale benodigde manoeuvrerruimte is gebaseerd op de breedte van rolstoelen en scootmobielen.

- Rustmogelijkheden: Voor mensen die slecht ter been zijn of een beperkt uithoudingsvermogen hebben, dienen loopafstanden voorzien te zijn van zitgelegenheid. Op veel gebruikte routes dienen voldoende zitgelegenheden aanwezig te zijn om te kunnen uitrusten. Het plaatsen van zitbankjes is een bredere afweging. Zitbankjes leiden soms tot overlast van hangjongeren. In afwijking van het CROW wordt het plaatsen van rustmogelijkheden afgestemd op behoefte van de gebruikers (belangrijke looproutes), beschikbare financiële middelen en aanwezige fysieke ruimte. Het beleid ten aanzien van het plaatsen van bijvoorbeeld zitbankjes, wordt opgenomen in het nieuwe beleid straatmeubilair wat op dit moment voor Teylingen wordt opgesteld.

- Loopoppervlak: Voor alle gebruikers is het belangrijk dat het voetpad een vlakke en stroeve bestrating heeft. Vooral, omdat onverharde paden niet toegankelijk zijn voor mensen met een lichamelijke beperking. Het trottoir dient blijvend vlak en aaneengesloten te zijn.

- Valbeveiliging: Om te voorkomen dat mensen vallen bij hoogteverschillen, zijn er veiligheidsmaatregelen nodig. Een opstaande rand kan volstaan als valbeveiliging. Stoepranden en andere kleine hoogteverschillen hoeven niet met een fysieke afscherming te worden beveiligd.

- Trappen: Om grote hoogteverschillen te overbruggen kan een trap gebruikt worden. Voor sommige mensen is een trap niet toegankelijk. Het alternatief is bijvoorbeeld een helling. Een trap moet logisch en herkenbaar op de route liggen, zodat omlopen niet nodig is.

- Hellingen: Het overbruggen van een hoogteverschil wordt door veel mensen als een hindernis ervaren en moet daarom zoveel mogelijk worden voorkomen.

- Verlichting: Om 's avonds en 's nachts onder alle weersomstandigheden veilig gebruik te kunnen maken van de openbare ruimte, is het van belang dat deze adequaat wordt verlicht. De gemeente is bezig met het opstellen van een geactualiseerd plan 'openbare verlichting'. Eén van de doelen is duurzaamheid en energiebesparing realiseren met verlichting conform NPR 13201. Het NPR 13201 voldoet aan de toegankelijkheidseisen.

- Oversteekplaatsen: Een oversteekplaats is een locatie op de rijbaan die bestemd is om over te steken en die als zodanig gemarkeerd is. Een oversteekplaats (zebrapad) is in Teylingen voorzien van reguliere bebording en eventueel extra verlichting. Op een kruising met een verkeersregelinstantie (VRI) is het zebrapad voorzien van verkeerslichten. Er wordt bewust geen gebruik gemaakt van afwijkende bebording of verlichting bij zebrapaden.

- Straatmeubilair en uitstallingen: Er zijn veel verschillende soorten straatmeubilair, die deel uitmaken van de openbare ruimte. De bedoeling is dat iedereen die objecten kan bereiken en gebruiken.

2.2.3 Inrichting bushaltes

De provincie Zuid-Holland is verantwoordelijk voor het beheer van de buslijnen. De gemeente Teylingen is verantwoordelijk voor de haltevoorzieningen. De bushaltes dienen toegankelijk te zijn ingericht, zodat ook mindervaliden en mensen met een visuele beperking met de bus kunnen reizen. In de LIOR wordt verwezen naar de richtlijnen toegankelijkheid bushaltes vanuit de CROW.

2.3 Routegeleiding

Mensen met een visuele beperking die niet of maar in beperkte mate kunnen zien, maken gebruik van tactiele informatie, zoals natuurlijke gidslijnen (gevellijn, gazonrand, muurtjes, etc), geleidelijnen en markeringen. In deze paragraaf zijn de richtlijnen weergegeven. Geleidelijnen en markeringen kunnen op verzoek van inwoners of bedrijven worden aangebracht. In de LIOR wordt verwezen naar de ASVV en CROW-richtlijnen met betrekking tot routegeleiding.

Bij de inrichting van nieuwe bushaltes wordt altijd routegeleiding toegepast, de meeste bushaltes in Teylingen zijn nu toegankelijk voor mensen met een visuele beperking. Ook op de twee NS-stations en op het busstation bij NS-station Sassenheim is routegeleiding aangebracht.

2.4 Parkeren

Voor mensen met een beperking is het belangrijk dat zij dicht bij hun bestemming kunnen parkeren, omdat ze vaak maar een beperkte afstand kunnen overbruggen.

Parkeren voor bewoners

Als bewoners beschikken over een gehandicaptenparkeerkaart als bestuurder en niet beschikken over parkeergelegenheid op eigen terrein kunnen ze in aanmerking komen voor een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken. Er dient dan sprake te zijn van een hoge parkeerdruk, waardoor het lastig is om dichtbij de woning te parkeren. Voor de realisatie van een gehandicaptenparkeerplaats op kenteken dient een verkeersbesluit te worden genomen.

Parkeren voor bezoekers

Bestuurders of passagiers die beschikken over een gehandicaptenparkeerkaart kunnen gebruik maken van algemene gehandicaptenparkeerplaatsen in de centra of bij voorzieningen. De parkeerplaats is gemarkeerd met een kruis en het verkeersbord E6 'Gehandicaptenparkeerplaats'. Anderen mogen er niet parkeren. Bij elk openbaar gebouw hoort ten minste één algemene

gehandicaptenparkeerplaats aanwezig te zijn. De afstand tot de ingang van het gebouw dient minder te zijn dan 50 meter. In totaal moet van elke vijftig openbare parkeerplaatsen er één een algemene gehandicaptenparkeerplaats zijn, oftewel 2% van het totale areaal. Dit is conform de richtlijnen vanuit de CROW.

3 Inzicht in knelpunten

3.1 Inleiding

Om inzichtelijk te hebben welke knelpunten er in Teylingen zijn met betrekking tot de toegankelijkheid van de openbare ruimte, maken we gebruik van meerdere bronnen. Zo worden er schouwen uitgevoerd samen met belangenverenigingen, kunnen inwoners knelpunten melden via Fixi en is de buitendienst tijdens het dagelijks werk alert op mogelijke knelpunten.

3.2 Inzichten vanuit participatietraject met inwoners

In 2016 is er, middels een participatietraject met inwoners, in kaart gebracht welke knelpunten er zijn met betrekking tot de toegankelijkheid van de openbare ruimte voor mensen die gebruik maken van een rolstoel of rollator. Vanuit de benaderde belangengroepen is er vrij beperkte input geweest. De gesignaleerde knelpunten zijn destijds opgepakt (zie onderstaand). De verwachting is dat in de periode 2016 – heden relatief weinig nieuwe knelpunten zijn ontstaan.

Aandachtspunten toegankelijkheid n.a.v. inventarisatie 2016:

- Diverse op- en afritjes bij verkeersregelinstanties/voetgangersoversteekplaatsen blijken niet op logische plekken te liggen. Het college heeft destijds opdracht gegeven deze op- en afritjes te verbeteren.
- Op een aantal locaties ontbreken op- en afritjes. Het college heeft destijds opdracht gegeven de genoemde op- en afritjes aan te leggen.
- Op een aantal locaties leidt opdruk door boomwortels tot een onregelmatig voetpad. Enkele jaren geleden is de gemeente, waar mogelijk, begonnen met het verbeteren van deze locaties door het aanbrengen van schelpen in plaats van bestrating. Dit wordt voortgezet.
- Op enkele locaties is sprake van slechte bestrating van de rijbaan. Deze locaties zijn binnen het reguliere wegbeheer in 2016 of tijdens een geplande herinrichting in 2016 verbeterd.

Daarnaast bleek het wenselijk om als gemeente te handhaven op:

- Overhangend groen:
- Het structureel blokkeren van het trottoir door geparkeerde voertuigen.
- Het terrassenbeleid, omdat terrassen de vrije doorgang kunnen blokkeren.
- Het uitstallingenbeleid.

3.3 Inzichten vanuit Fixi

In Teylingen maken we sinds 2017 gebruik van Fixi voor meldingen over de openbare ruimte. Onze inwoners weten dit kanaal inmiddels goed te vinden. Ook voor het melden van knelpunten die zorgen voor een verminderde toegankelijkheid van de openbare ruimte. Deze meldingen worden opgepakt door de buitendienst of doorgezet naar een externe partij en grotendeels binnen de daarvoor gestelde termijnen opgepakt en afgehandeld.

3.4 Inzichten vanuit buitendienst

De medewerkers van onze buitendienst hebben veel kennis van de actuele situatie in de openbare ruimte in Teylingen. Zij zijn dagelijks aanwezig in de wijken, kunnen eventuele knelpunten signaleren en voeren hier proactief werkzaamheden uit.

3.5 Algemene knelpunten

Naast de specifieke knelpunten op looproutes zien we ook een aantal algemene (niet-infrastructurele) knelpunten die te maken hebben met gedrag en educatie.

De gedragscomponent rond toegankelijkheid is belangrijk. Enerzijds ouderen die onvoldoende vaardigheden hebben om op een verkeersveilige manier met een scootmobiel deel te nemen aan het verkeer. En anderzijds het gedrag van overige verkeersdeelnemers wat te wensen overlaat, zoals bijvoorbeeld middelbare scholieren die over het voetpad fietsen in plaats van over het fietspad.

In hoofdstuk 4.5 wordt onder 'educatie en gedragsbeïnvloeding' beschreven op welke wijze hiermee om wordt gegaan.

4 Maatregelen

4.1 Inleiding

Dit hoofdstuk beschrijft de maatregelen die genomen worden om te zorgen dat de toegankelijkheid van de openbare ruimte in Teylingen structureel geborgd is. Deze maatregelen omvatten: beleid (paragraaf 4.2), handhaving (paragraaf 4.3), jaarlijkse themasessie 'toegankelijkheid openbare ruimte' (paragraaf 4.4) en educatie en gedragsbeïnvloeding (paragraaf 4.5). Daarnaast wordt in paragraaf 4.6 beschreven wat de rol van de gemeente is ten aanzien van de toegankelijkheid van (openbare) gebouwen.

4.2 Beleid

Alle eisen uit beleid die betrekking hebben op de inrichting van de openbare ruimte worden opgenomen in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte en vormen zo een onderdeel van het programma van eisen voor alle projecten in de buitenruimte met een civieltechnische component.

4.2.1 Uitstallingenbeleid

In de centrumgebieden kunnen uitstallingen een obstakel vormen op de looproute. Vandaar dat een uitstallingenbeleid nodig is om te zorgen voor een goede toegankelijkheid van het centrumgebied voor alle inwoners en bezoekers. Tevens wordt het uitstallingenbeleid bijgesteld. Het uitgangspunt van dit beleid gaat zijn: realiseren van een goede vrije doorgang, passend bij het straatbeeld ter plaatse. Van het huidige uitstallingenbeleid is gebleken dat het in de praktijk onvoldoende bijdraagt aan het gewenste resultaat.

4.2.2 Beleid straatmeubilair

Op het moment wordt gewerkt aan een nieuw beleid straatmeubilair. Hierin worden onder andere richtlijnen opgenomen voor het plaatsen van bankjes op wandelroutes. Door voldoende mogelijkheden te bieden om uit te rusten tijdens een wandeling kunnen mensen die slecht ter been zijn een grotere afstand te voet afleggen. Daarnaast wordt in het beleid straatmeubilair de bewegwijzering binnen de gemeente opgenomen. Een goede bewegwijzering draagt bij aan het gemak waarmee mensen hun weg kunnen vinden.

4.3 Handhaving

4.3.1 Parkeren

Foutgeparkeerde auto's kunnen de looproute blokkeren. Foutparkeren op de stoep en/of voetgangersgebied kan worden geverbaliseerd via de algemene verkeerswetgeving. Hetzelfde geldt voor illegaal berijden van de voetgangersruimte. Echter per situatie dient te worden beoordeeld of handhaving haalbaar is en/of er aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn.

4.3.2 Uitstallingen

Het handhaven op uitstallingen gebeurt op dit moment niet op basis van het uitstallingenbeleid (zie ook 4.2.1 uitstallingenbeleid), maar op basis van relevante bepalingen uit de APV. In geval van excessen of wanneer de veiligheid in het geding is wordt er door de BOA's gehandhaafd. Daarbij gaan de BOA's altijd eerst in gesprek met de ondernemer.

4.3.3 Overhangend groen

Overhangend groen kan ervoor zorgen dat voetpaden niet meer goed toegankelijk zijn. In de APV is opgenomen dat er gehandhaafd kan worden op overhangend groen. Waar overhangend groen leidt tot excessen en/of onveilige situaties wordt gehandhaafd.

4.4 Jaarlijkse themasessie ‘toegankelijkheid openbare ruimte’

De buitendienst voert periodiek wijkscouwen uit. Het idee is om jaarlijks één schouw te koppelen aan een themasessie over de toegankelijkheid van de openbare ruimte. Tijdens deze sessie delen we welke stappen we als gemeente zetten om de toegankelijkheid van de openbare ruimte te verbeteren, ook wordt er een schouw uitgevoerd. De sessie wordt georganiseerd door de toezichthouders van de buitendienst. Zij benaderen relevante belangengroeperingen, zoals bijvoorbeeld de bond van Ouderen, om deel te nemen aan de sessie. Een eerste pilot van de themasessie toegankelijkheid vindt plaats in de tweede helft van 2020 en wordt daarna geëvalueerd.

Eventuele praktische knelpunten die tijdens de schouw worden gesignaleerd, kunnen op verschillende manieren worden opgepakt:

- Kleine onregelmatigheden, zoals losse tegels en overhangend openbaar groen worden direct opgepakt door de buitendienst en op korte termijn hersteld.
- Grotere aanpassingen worden bij voorkeur gerealiseerd door werk-met-werk te maken. Wanneer dit niet binnen een redelijke termijn mogelijk is, worden de werkzaamheden separaat uitgevoerd. Wanneer de werkzaamheden niet ingepast kunnen worden en extra middelen nodig zijn, wordt een aanvullend krediet gevraagd.

4.5 Educatie en gedragsbeïnvloeding

Scootmobieltraining

Veel ouderen hebben onvoldoende vaardigheden om op een verkeersveilige manier met een scootmobiel deel te nemen aan het verkeer. VVN organiseerde daarom in samenwerking met de gemeente Teylingen jaarlijks een scootmobieltraining. De gemeente wil onderzoeken of het wenselijk is een dergelijke training weer aan te gaan bieden.

Verkeersgedrag middelbare scholieren

Het verkeersgedrag van middelbare scholieren levert soms problemen op, bijvoorbeeld doordat zij op het voetpad fietsen. De gemeente zet zich actief in middels verkeerseducatie op scholen. De gemeente zal binnen het regionale verkeersveiligheidsoverleg hier expliciet aandacht voor vragen.

4.6 (Openbare) gebouwen

Naast een toegankelijke openbare ruimte is het ook wenselijk dat (openbare) gebouwen voor iedereen toegankelijk zijn om te werken, sporten, winkelen etc. Het Bouwbesluit 2012 vormt de wettelijke basis voor de toegankelijkheidseisen van gebouwen. De aanvragen die bij de gemeente binnenkomen voor de omgevingsvergunningen worden getoetst aan aanpasbare bouweisen volgens het Bouwbesluit 2012. Het Bouwbesluit bevat minimale toegankelijkheidseisen. Met de toepassing van de NEN-normen die in het Bouwbesluit staan, voldoet een gebouw aan het Bouwbesluit, maar is het gebouw nog niet toegankelijk voor iedereen.

Vanaf 1 januari 2017 is toegankelijkheid de norm

In juli 2016 is het VN-verdrag voor mensen met een beperking geratificeerd. Tegelijkertijd werd een amendement aangenomen (Van Dijk). Dit amendement heeft geleid tot een nieuw artikel in de Wet

gelijke behandeling gehandicapten en chronisch zieken. Dit artikel bepaalt dat vanaf 1 januari 2017 toegankelijkheid de norm is.

De introductie van de Omgevingswet is in voorbereiding. Naar aanleiding van het VN-verdrag en enkele amendementen is in de Omgevingswet de volgende tekst opgenomen: De uitvoeringsbesluiten moeten de toegankelijkheid van nieuw te realiseren bouwwerken en de directe omgeving daarvan voor mensen met een functiebeperking waarborgen (Art. 4.21). Ook bij de openbare buitenruimte moet rekening gehouden worden met de toegankelijkheid (Art. 5.103).

Actieve inzet van de gemeente

De gemeente vervult als beheerder van de openbare gebouwen een actieve rol bij meldingen en klachten. Knelpunten die bij de gemeente binnenkomen worden actief opgepakt. In de aanloop naar de komende verkiezingen is in 2019 de toegankelijkheid van alle stembureaus tot in detail in kaart gebracht. Een overzicht van de bevindingen en voorgestelde en gerealiseerde oplossingen vindt u in bijlage 1 'afsprakenlijst toegankelijkheid stembureaus'. Een groot deel van de knelpunten is in 2019 ook gelijk aangepakt. De overige knelpunten worden in 2020 opgelost, zodat alle stembureaus in de gemeente bij de volgende verkiezingen toegankelijk zijn voor alle inwoners.

In de schouwen van de openbare ruimte, zullen ook openbare gebouwen worden meegenomen, zodat we inzichtelijk maken of er daar aanpassingen nodig zijn om de toegankelijkheid te verbeteren.

Bijlage 1 Afsprakenlijst Toegankelijkheid Stembureaus

Sassenheim

1. Julianakerk

- Hoogteverschil drempel stembureau; ook hoogteverschil binnenkant deur: drempelhulp plaatsen

- doorgangsroute naar alternatieve entree is te smal: obstakel verwijderen

- kokosmat bij entree: verwijderen of bedekken

- Trek/duwkracht deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag.

2. Gemeentekantoor

- Vrije opstelruimte aan slotzijde deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag

- lengte gehandicaptenparkeerplaats te kort: parkeerband opschuiven

Actie: Buitendienst 1^e kwartaal 2020

- contrasterende markering op glazen toegangsdeuren (2 x).

Actie: Burgerzaken neemt contact op met Steph Ashman om dit via RET professioneel te laten regelen. Offerte is inmiddels aangevraagd en ontvangen. Offerte voldoet niet.

Actie: aangepaste offerte aanvragen, november/december 2019

- rolstoelvriendelijk toilet: beugel aan binnenzijde deur, bak damesverband verplaatsen.

- Armsteunen toilet: geen actie op de armsteunen, maar 3cm afwijkend van de norm en is geen wettelijke verplichting.

Actie: Nufid (via gebouwbeheer)

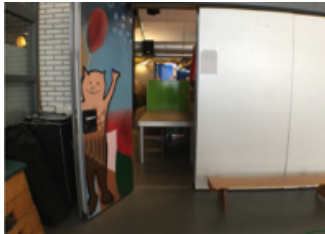
Klaar: nnb

3. Bolwerk, locatie Menneweg

- Hoogteverschil drempel stembureau: drempelhulp plaatsen

- doorgangsbreedte op route naar stemlokaal te smal: vrije opstelruimte aan slotzijde deur te kort; kan obstakel worden verwijderd?

Actie: Buitendienst: kan deur/vouwwand open?
Zo niet: omzien naar andere locatie

4. Springplank

- Hoogteverschil (stoeprand) oplossen: drempelhulp (andere optie: fietspad verhogen)
- Hoogteverschil drempel stembureau: drempelhulp
- Trek/duwkracht deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag.

5. Bernardus

Wettelijke vereisten akkoord; uitsluitend Aanvullende tips

6. Bolwerk, locatie Diligence

Actie: Burgerzaken en buitendienst: Omzien naar ander stembureau (Bolwerk inlichten over het vervallen van de school als stemlocatie)

20. (Mobiel) stembureau Sassembourg;

- Hoogteverschil drempel stembureau: drempelhulp
- borstelmat bij entree: bedekken (te groot om te verwijderen)
- Huidige gehandicaptenparkeerplaatsen voldoen niet (markering ontbreekt): tijdelijk verkeersbord plaatsen
- Andere ruimte binnen Sassembourg
Actie burgerzaken: overleggen met Johan van Buren over alternatieve ruimte

Warmond

9 en 10. Trefpunt

- Hoogteverschil drempel stembureau: drempelhulp (wordt geregeld via beheerder Fred door middel van een raamplaat)
- Vrije opstelruimte aan slotzijde deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag;
- Trek/duwkracht deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag.

23. (Mobiël) Camping Spijkerboor

- ontbreken gehandicaptenparkeerplaats: tijdelijk verkeersbord
Actie burgerzaken en buitendienst: ook andere locaties onderzoeken: brandweerkazerne, schooltje daar in de buurt, locatie Bert van Leeuwen.

Teylingen

14. Bestuurscentrum

- Ontbreken afrijdbeveiliging aan beide zijden van hellingbaan

Actie: Buitendienst 1^e kwartaal 2020: Witte markering met wegverf

- contrasterende markering op glazen toegangsdeuren (2 x)
Glazen deuren binnen : geen actie. Deuren staan open als ruimte wordt gebruikt (verkiezingsdag, huwelijk, raadsvergadering)

Actie: burgerzaken neemt contact op met Steph Ashman om dit via RET professioneel te laten regelen. Offerte is inmiddels aangevraagd/binnen maar voldoet niet; nieuwe offerte wordt opgevraagd voor facilitair

Actie: nov/dec 2019

- lengte gehandicaptenparkeerplaats te kort :

Actie: buitendienst 1^e kwartaal 2020: onderzoeken of paaltjes nog iets naar achteren kunnen worden verplaatst. Zo niet, dan laten zoals het is: symmetrie plein gaat anders verloren

- rolstoelvriendelijk toilet: bak damesverband verplaatsen, alarmkoord naar 40 cm hoogte en over alle 4 de wanden, isoleren sifon

Actie: Nufid (via gebouwbeheer)

Geen actie op vrije doorgangsruijme tussen closetpot en wastafel: de afmeting van de huidige wastafel is wettelijk voorgeschreven. Het betreft een aanbeveling geen wettelijke verplichting.

15. De Roef

- Hoogteverschil drempel stembureau : drempelhulp

16. Spelewey

Geconstateerde gebreken kunnen worden opgelost door tijdelijke maatregelen (deurdrempel, deur open, kokosmat bedekken). De locatie is echter niet ideaal voor de stembureauleden om de

stembiljetten te tellen, terwijl een geschikt alternatief (Andreasschool) aanwezig is.

Actie burgerzaken en buitendienst: onderzoeken of stembureau kan worden verplaatst naar

Andreasschool (zo ja, Spelewey inlichten over het vervallen van deze locatie)

17. @Hoc

- Hoogteverschil drempel stembureau : drempelhulp

- Trek/duwkracht deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag.

18. Emmausschool

- ontbreken gehandicaptenparkeerplaats : tijdelijk verkeersbord

- Hoogteverschil drempel stembureau: drempelhulp

- Breedte direct na entreedeur te smal: kan worden opgelost door op verkiezingsdag tussendeur geopend te houden;

- Trek/duwkracht deur: deurwig of deur continu geopend op verkiezingsdag.

19. Cluster

Actie: burgerzaken en buitendienst: Omzien naar ander stembureau (gebouw Rijngest Marente, Bolero, Vivaldipark) of andere school binnen het cluster (cluster inlichten)